

Náboženství, politika, ideologie

Zora Hesová, pátek 11:40-13:15, místnost 4014

Tématem kurzu jsou různé konfigurace politické a náboženské organizace v posledních desetiletích. Po konci studené války začala být náboženství čím dál častěji vnímána jako základ politické mobilizace a faktor politického násilí. Sociální vědy postupně opustily od přímočaré spojnice mezi modernizací a sekularizací a začaly téma zpracovávat komplexněji a šířeji: od antropologických studií po zkoumání různých projevů náboženství v moderní politice, jejich funkcí a spojených institucí.

Cílem kurzu není pokrýt celé téma, ale věnovat se tématu instrumentalizace náboženství – jeho symbolů a institucí ze strany státních i nestátních politických aktérů.

Kurs je pojat jako participativní a výzkumný: účastníci budou vedeni ke samostatnému zpracování otázek (případových studií a esejů).

Po obecném úvodu se kurs bude soustředit na tři okruhy: nacionalismus a otázku tzv. náboženské války na příkladu Jugoslávie, protestnímu a revolučnímu potenciálu náboženských hnutí na příkladu islamismu, a otázce státní kontroly skrze náboženské instituce, hnutí a ideologie.

Texty budou přístupné v elektronické podobě na moodlu.

Podmínky účasti

- aktivní účast, nejméně 80 % sezení.
- recenze / shrnutí vybrané knihy do 9. 11.
- referát textu či tématu
- první esej (5 stran) do 22. 11.
- druhý esej (8 stran) do 4. 1

Struktura ocenění:

- 20 % aktivní účast
- 10 % referát
- 30 % první esej
- 50 % druhý esej

1. Úvod

Náboženství a politická modernita

2. Modernizace a náboženská svoboda (A. Gill)
3. Stát, národ a náboženství - tzv. civilní náboženství (Bellah) po tzv. nový náboženský stát (Juergensmeyer)
4. Sekularismus, sekularita a post-sekularismus (Casanova, Pippa-Ingelhart)

Jugoslávie: Náboženství, nacionalismus a národní identita

5. *Náboženská válka?*
6. *Případy: Politický katolicismus na Balkáně, kosovský mýtus a srbský nacionalismus, bosenský panislamismus*

Islám: Protest zdola

7. *Náboženská revoluce?*
8. *Případy: Islamismus jako alternativa sekularismu (hnutí Hizmet), Politika zbožnosti (Saba Mahmood, Egypt)*
9. *Islámská identita jako protest (francouzští muslimové)*

Stát, náboženství a kontrola

10. *Státní náboženství nebo náboženský stát?*

11. *Případy: Sunnitská ortodoxie v Arábii, státní súfismus v Maroku a v Pákistánu, politické pravoslaví v Rusku*

Závěr

12. Závěr a prezentace témat esejů

Základní literatura

Steve Bruce, *Politics and Religion*, Cambridge 2005

Jose Casanova. *Public Religions in the Modern World*. Chicago, 1994.

Roberto Cipriani: *Sociology of Religion*, New York 2000

Saba Mahmood, *Politics of Piety. Islamic Revival and the feminist subject*, Princeton 2005

Pippa Norris, R. Inglehart, *Sacred and Secular, Religion And Politics Worldwide*, Cambridge 2004

Vjekoslav Perica, *Balkan Idols: Religion and Nationalism in Yugoslav States*, Oxford 2002